BONUS

EN VERDER

Unieke methode ´Gymmaatjes´: bovenbouwkinderen helpen kleuters!

In 1999 kwam het boek Bewegingsonderwijs in het speellokaal (de blauwe map) op de markt. Relatief nieuw was de uitwerking van de groepjesles: in vier groepjes van acht kinderen werden vier activiteiten gelijktijdig uitgevoerd.

Een uitdaging van de methode uit 1999 voor groepsleerkrachten is het klaarzetten van vier arrangementen: dat kost veel tijd. Een andere uitdaging is dat circa 30 zelfstandig werkende kleuters veel onrust veroorzaken, omdat ze niet alleen doen wat de opdracht is, maar zelf iets verzinnen vanuit hun eigen beleving. Zelfs voor een beweegleerkracht was dat lastig. Dit was één van de redenen dat beweegleerkrachten gingen experimenteren met het begeleiden van de kleuters door bovenbouwkinderen.

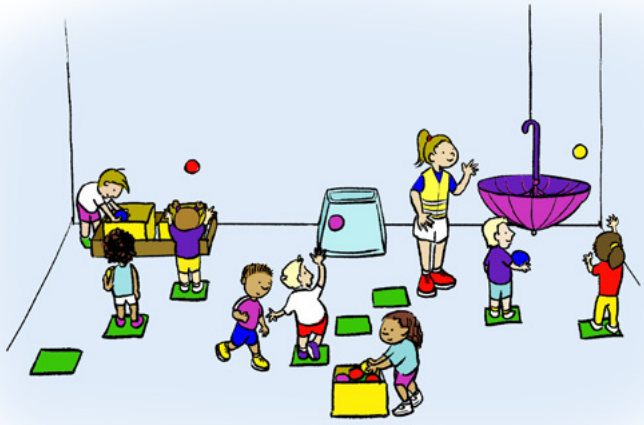

Bovenbouwkinderen (gymmaatjes) vinden het geweldig om te helpen. De kleuters krijgen meer aandacht en beweeg- en onderbouwleerkrachten vinden het prettig om ondersteund te worden. Gymmaatjes voelen zich meer betrokken bij het onderwijs op school. Ze voelen zich verantwoordelijk voor de kleuters en willen hun taak zo goed mogelijk uitvoeren, zodat iedere kleuter zich prettig en veilig voelt. Op het moment dat een kleuter lacht vanwege een compliment, geeft dat ook een goed gevoel aan de bovenbouwleerling. Zij merken dan dat het waardevol is om iemand iets te kunnen leren en echt iets voor een ander te betekenen.

Beweegonderwijs is bij uitstek een goede context om de nieuwe burgerschapsdoelen concreet te maken. Bovenbouwkinderen leren zorg te dragen voor de jongere generatie. Bovenbouwkinderen op hun beurt leren regels te stellen, deze te handhaven en aan te passen. Ook leren ze rekening te houden met de beweegdiversiteit tussen kleuters en met elkaar samen te werken. Het realiseren van burgerschapsdoelen is een goede reden om in de bovenbouw lestijd in te ruimen voor de methode Gymmaatjes.

Het project Gymmaatjes houdt in dat vier bovenbouwkinderen helpen bij een beweegles van kleuters in het speellokaal. Bij dit project zijn drie partijen betrokken: gymmaatjes (bovenbouwkinderen uit groep 6, 7 en/of 8), kleutergroepen en leerkrachten van beide groepen.

Als de school een beweegleerkracht heeft, kan deze een belangrijke ondersteunende of voortrekkersrol vervullen. De methode Gymmaatjes bestaat uit tien kernlessen. Elke les wordt drie keer gegeven aan dezelfde kleutergroep. De vier gymmaatjes krijgen in elke les een andere organisatierol: begeleiden van een activiteit, begeleiden van een groepje en samenspelen met de kleuters.

Doelstellingen van methode Gymmaatjes

De methode Gymmaatjes zorgt ervoor dat kleuters veel aandacht krijgen tijdens de beweeglessen. Alle aandacht die de gymmaatjes geven, resulteert erin dat kleuters zich gezien voelen en vertrouwen krijgen om meer te bewegen. De gymmaatjes maken kleuters enthousiast om iets te leren en helpen hen om de beweegopdracht uit te voeren. Op hun beurt leren gymmatjes verschillen te zien in aanleg en prestatie van kleuters en daarop te reageren door differentiaties ('aanpassingen') toe te passen. De samenwerking tussen gymmaatjes en kleuters is te beschouwen als een mini-samenleving. Er ontstaat wederzijds respect, omdat jongere en oudere kinderen leren rekening te houden met elkaar.

In deze setting is het heel goed mogelijk om 'burgerschapsdoelen' te realiseren. De gymmaatjes leren afspraken te maken, leiding te geven en ook rekening te houden met de 'diversiteit' van de kleuters. Het is niet de bedoeling dat ze als politieagent of trainer toezicht houden op regels, maar dat ze 'maatjes' worden van kleuters en samen kunnen spelen. Als oudere en jongere kinderen elkaar beter leren kennen, werkt dat mee aan een prettig schoolklimaat. Deze groepen komen elkaar niet snel tegen, omdat hun lokalen niet aan elkaar grenzen en ze meestal op aparte schoolpleinen spelen.

Hoe gaan de kleuterlessen?

In de start- en vervolgles wordt de klas in vier groepjes verdeeld. Elk groepje doet vier activiteiten. Bij elk onderdeel helpt een gymmaatje, daarom zijn er vier gymmaatjes. Het lesaanbod in de drie lessen blijft ongeveer gelijk, maar de taken van de gymmaatjes zijn in elke les anders. Die taken zien er als volgt uit. In de startles wisselen de kleutergroepjes van activiteit, maar gymmaatjes doen dat niet en blijven bij hun eigen beweegactiviteit. Zo kun je als gymmaatje vlot leren uitleggen en begeleiden. In de vervolgles gaat het gymmaatje met een eigen groep kleuters mee. In deze les leren ze hun groepje kleuters beter kennen en helpen. In de vrije keuzeles kiezen kleuters zelf waar ze willen spelen en hoe lang ze daar blijven. De gymmatjes spelen mee en houden ook één activiteit in de gaten.

Wij zijn ervan overtuigd dat in het project waarbij bovenbouwkinderen helpen bij een beweegles aan kleuters er prachtig vernieuwend onderwijs ontstaat. In de praktijk hebben we dit op een aantal scholen al een aantal jaan mogen ervaren.

De nieuwe methode is ontwikkeld door vijftien beweegkrachten en in de praktijk uitgeprobeerd. De ervaringen van de leerlingen en leerkrachten waren zo enthousiast dat er veel vertrouwen is dat ook andere scholen baat zullen hebben met deze methode.
De methode is vanaf oktober 2026 te koop is via *www.hetweb.nl*. ●

Schrijversgroep methode Gymmaatjes

Sjoerd Andringa, Philip Boot, Richard Daris, Anne van Driel, Renée Meijer-Dunnink, Sander Geurtsen, Diya Gopal, Chris Hazelebach, Nick Keijser, Koen Lahnstein, Milo Mettau, Loes Pieters, Tony Roozen, Inez van de Velde, Lauri Weijkamp, Nienke Zoetemeyer

Contact
n.keijser@scodelft.nl
Nick Keijser is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool De Waterhof in Delft en ambassadeur van de Beweegalliantie
Tekeningen
Theo Danes
Kernwoorden
gymmaatjes, kleuters, kleutergym, bovenbouwkinderen, burgerschap